

DIŞ TİCARET GİRİŞİMCİLİK NİYETİNİ PLANLI DAVRANIŞ TEORİŐİ AÇISINDAN İNCELEMELİK: BİR VAKIF ÜNİVERSİTESİNDE POTANSİYEL DIŞ TİCARET GİRİŐİMCİLERİ ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Yağmur ERSOY
Sakarya Üniversitesi, İŞletme Fakültesi
ayersoy@sakarya.edu.tr

Metin SAYGILI
Sakarya Üniversitesi, İŞletme Enstitüsü
mtnsaygili@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı uluslararası ticaret bölümünde öğrenim gören öğrencilerin dış ticaret girişimciliğine yönelik niyetlerini Planlı Davranış Teorisi açısından incelemektir. Bu bağlamda incelendiğinde, dış ticaret girişimcilik niyetini etkileyen ve planlı davranış teorisi açısından incelenecek olan sübjektif norm, tutum ve algılanan davranışsal kontrol değişkenlerinin dış ticaret girişimcilik niyeti üzerindeki görece etkilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklemini bir vakıf üniversitesinde lisans seviyesinde öğrenim görmekte olan uluslararası ticaret bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi benimsenerek 200 öğrenciden toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yüz yüze anket tekniğinden yararlanılmıştır. Dış ticaret girişimcilik niyetinin planlı davranış teorisi açısından ele alındığı bu araştırmada, analizler, AMOS 20 istatistiki analiz programı yardımıyla betimleyici ve çıkarımsal istatistikler gerçekleştirilerek ortaya konulmuştur. Araştırmanın sonuçları dış ticaret girişimcilik niyetinin planlı davranış teorisiyle açıklanabildiğini göstermektedir. Ayrıca sübjektif norm, algılanan davranış ve tutumun dış ticaret girişimciliği üzerindeki etkileri dikkate alındığında, sübjektif normun istatistiki açıdan anlamlı etkiye sahip olmadığı, algılanan davranışsal kontrol ve tutumun etkisinin ise istatistiki açıdan anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dış ticaret girişimcilik niyeti üzerindeki anlamlı etkiye sahip olan algılanan davranışsal kontrol ile tutumun görece etkisi incelendiğinde algılanan davranışsal kontrolün etkisinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Dış Ticaret Girişimciliği, Planlı Davranış Teorisi

A STUDY ON FOREIGN TRADE ENTREPRENEURSHIP INTENTION IN TERMS OF PLANNED BEHAVIOUR THEORY: A CASE OF POTENTIAL FOREIGN TRADE ENTREPRENEURS IN A FOUNDATION UNIVERSITY

Abstract

The aim of this study is to investigate foreign trade entrepreneurship intention of international trade students according to Planned Behaviour Theory. In this context, the goal is to reveal relative impact of subjective norm, attitude and perceived behavioural control variables on foreign trade entrepreneurship intention. Study sample comprises foreign trade students at bachelor degree from a foundation university. Study sample were gathered from 200 students through convenience sampling method, one of the non-probability sampling methods. Data collection technique of the study is face to face interview. In this study dealing with foreign trade entrepreneurship intention in terms of planned behaviour theory, analysis was carried out by revealing descriptive and deductive statistics with the help of AMOS 20 statistical analysis program. Study results indicate that foreign trade entrepreneurship intention might be explained by planned behaviour theory. Moreover; considering the impacts of subjective norm, perceived behaviour and attitude on foreign trade entrepreneurship, it was concluded that subjective norm has no statistically significant effect while perceived behavioural control and attitude are statistically significant. A study of relative effect of perceived behavioural control and attitude on foreign trade entrepreneurship intention indicates that the effect of perceived behavioural control is stronger.

Keywords: Foreign Trade, Foreign Trade Entrepreneurship, Planned Behaviour Theory

1. Giriş

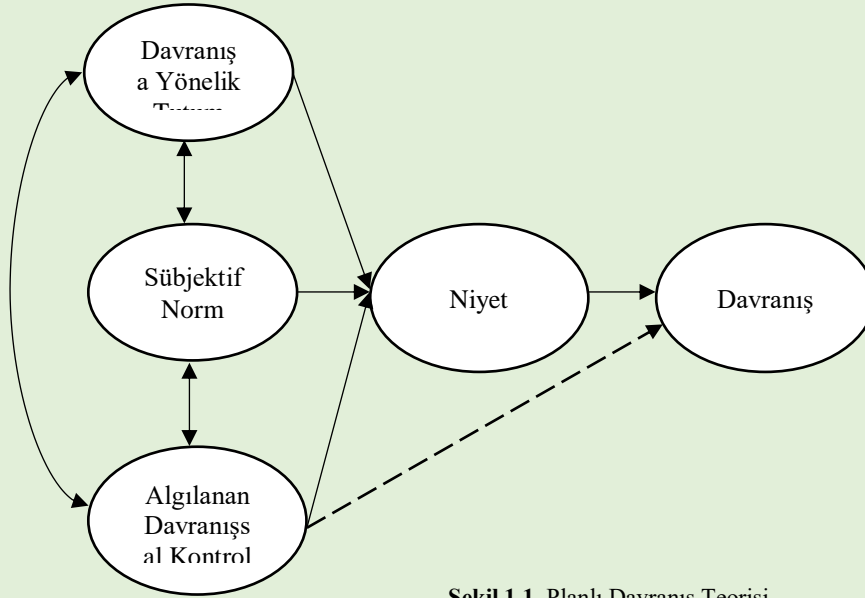
Girişimcilik niyeti, Çelik ve diğerlerine (2014) göre “*Bireyin bağımsızlık, kariyer ve kazanma isteği, yaratıcılık gibi kavramlar bağlamında ulaşabileceği kariyer tercihleri dışında kalan potansiyel fırsatları değerlendirebilmek amacıyla organizasyonel faaliyete yönelik bir düşüncesini*” ifade eder. Thompson (2009:676) ise girişimcilik niyetini “*Bir bireyin yeni bir ticari girişimi faaliyete geçirmek amacıyla planlan yaptığı ve bunu bilinçli bir şekilde gelecek bir zamanda gerçekleştireceğine dair kesin bir inanca sahip olma durumu*” olarak tanımlamıştır.

Ersoy ve Saygılı’ya (2017) göre girişimciliğin özel bir türü olan dış ticaret girişimcilik niyeti, “*Sektör ayırt etmeksizin dış ticaret faaliyeti ile iştigal eden kimselerin bu sahaya ilişkin yeteneklerinin belirlenmesi*” olarak ifade edilmektedir. Genel girişimcilik niyeti ile dış ticaret girişimcilik niyeti arasında bir takım belirgin farklar söz konusudur ve genel girişimcilik niyeti *bireylerin bir iş kurup bu işi idare edebilme yeteneklerine odaklanırken*, dış ticaret girişimciliği niyeti, *bireyin uluslararası ticaret yapabilmeye ilişkin kabiliyet, eğitim ve kişilik özelliklerini referans almaktadır*. Bu çalışmada ise dış ticaret girişimcilik niyetini etkileyen faktörler Planlı Davranış Teorisi (PDT) temelinde ele alınacak, girişimcilik niyetinin oluşmasında niyetin olumlu olarak algılanmasını belirleyen *tutum*; potansiyel girişimcilerin önemli gördükleri kişilerin, girişimcilik niyetlerinin oluşmasındaki etkisini belirleyen *sübjektif norm* ve kişisel algıların girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisi ile ele alan *algılanan davranışsal kontrol* ile ortaya koyulacaktır.

PDT, kişilerin bir davranışı gerçekleştirmelerinin altında yatan birincil faktörün niyet olduğunu, kişilerin niyetlerinin ise tutum, algılanan davranışsal kontrol ve sübjektif norm tarafından etkilendiğini ifade eder (Fishbein ve Ajzen, 1975). Bu bağlamda ele alındığında PDT, kişilerin *davranışlarını açıklama, tahmin etme ve belli bir davranışı gerçekleştirmelerine yönelik olarak kişilerin niyeti üzerine odaklanabilmek amacıyla tasarlanmış bir teoridir* (Yeşilay ve Yavaş, 2017; Küçük, 2011; Yüzüak, 2010).

PDT’ye göre, davranışa yönelik inançlar aracılığıyla oluşan tutum, normatif inançlar tarafından oluşan sübjektif norm ve kontrole yönelik inançlarının oluşturduğu algılanan davranışsal kontrol değişkenleri girişimcilik niyetini oluşturan temel değişkenlerdir (Leroy ve diğ., 2009; Bozkurt, 2014). Her üç değişken de bir niyetin açıklanmasında temel faktörler olarak ele alınmaktadır. PDT, bireylerin davranışlarını etkileyen ve davranışların oluşmasında niyeti güdüleyen faktörleri ele alır. PDT, temel olarak sosyal psikolojiye dayalı bir kuram olsa da sağlık, yönetim, pazarlama ve tüketici davranışı davranışları gibi birçok farklı disiplinin alanına giren davranışları açıklamak amacıyla sıklıkla kullanılmaktadır (Cohen ve Hanno, 1993; Xiao ve Wu, 2008).

Planlı Davranış Teorisi'ne (PDT) göre girişimcilik niyeti²¹; kişinin girişimci bir davranış gerçekleştirmek için tutum, algılanan davranışsal kontrol ve sübjektif norm tarafından belirlenen girişimcilik niyetinin oluşmasına yönelik çabayı göstermektedir. Girişimcilik niyeti bu açıdan ele alındığında, davranışı etkileyen tutum, algılanan davranışsal kontrol ve sübjektif normdan oluşan üç faktörü de ele almaktadır (Liñán, 2004:5). Planlı Davranış Teorisi Şekil 1.1.'de sunulmaktadır (Ajzen, 1991).

Şekil 1.1. Planlı Davranış Teorisi

Girişimcilik niyeti “mesleki birikim, deneyim, eğitim, girişimcilik imajı, kariyer tercihleri, kişisel değerler ve bunlar gibi birçok değişken tarafından etkilenmekte ve motive edilmektedir” (Bozkurt, 2014:33). PDT, bir davranışın ortaya çıkabilmesi için öncelikle söz konusu davranışa yönelik niyetin oluşması gerektiğini savunur. Kişinin davranışsal niyetinin gücü ise davranışın gerçekleşme gücünü ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda ele alındığında bu çalışmada tutum, sübjektif norm ve algılanan davranışsal kontrol değişkenlerinin dış ticaret girişimcilik niyeti üzerindeki görece etkileri ele alınmıştır.

Girişimcilik niyeti, girişimcilik davranışının gerçekleşmesinde önemli bir adımdır. Niyet, sosyal psikoloji açısından ele alındığında davranışın en temel belirleyicisi olarak kabul edilmektedir (Abraham ve Sheeram, 2003). Niyet, Ajzen (1991) ve Baggozi'ye (1989) göre ise girişimcilik faaliyetlerinin temel ve güçlü bir belirleyicisidir. Girişimcilik niyetini incelemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde genel olarak davranış niyeti modellerinin kullanımının yaygın olduğu görülmektedir (Bozkurt, 2014). Literatür incelendiğinde girişimcilik niyetini ölçmek için kullanılan üç temel modelin bulunduğu ve bunların *girişimci etkinlik modeli* (Shapero, 1982), *girişimsel fikirlerin uygulanmasına yönelik model* (Bird, 1988) ve planlı davranış teorisine ait model (Ajzen, 1991) olduğu görülmektedir (Bozkurt, 2014). Bu çalışmada ise kişilerin dış ticaret girişimciliğine yönelik niyetlerini ortaya koymak amacıyla *Planlı Davranış Teorisi* kullanılacaktır.

2. Kavramsal Model Ve Hipotez Geliştirme

Araştırmanın bu bölümünde, PDT bağlamında ele alınan değişkenlerin girişimcilik niyeti ile olan ilişkileri ele alınmış ve “Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti”ne yönelik hipotezlerin oluşturulmasına yer verilmiştir.

²¹ Bu çalışmada “Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti” olarak ele alınacaktır.

2.1. Tutum ve Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti

Girişimcilik niyetini açıklamada kullanılan tutum²², Ajzen'e göre (1991) bireyin bir davranışı olumlu veya olumsuz olarak değerlendirme derecesidir. Girişimcilik niyeti ve kişinin tutumu arasındaki ilişki temel alınarak tutumun, girişimcilik niyeti üzerinde etkili bir değişken olduğu belirtilmiştir (Fini ve diğ., 2009; Kautonen ve diğ., 2009). Öğrencilerin girişimciliğe yönelik niyetlerini belirlemek amacıyla Koe ve diğerleri (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, kişisel tutumun, kişiyi girişimciliğe yönelten önemli bir unsur olduğu belirlenmiştir.

Literatür incelendiğinde, konuyla ilgili yapılan çalışmaların bulguları, kişilerin girişimciliğe yönelik tutumlarının girişimcilik niyetinin önemli bir belirleyicisi olduğunu göstermektedir (Bahadır ve Çakmak, 2018; Bozkurt, 2014; Ekici ve Turan, 2017; Engle ve diğ., 2010; Fini ve diğ., 2009; Kalkan, 2011; Kautonen ve diğ., 2009; Koe, 2012; Liñán ve diğ., 2011; Moriano ve diğ., 2011; Schlaegel ve Koenig, 2013; Van Gelderen, 2008). Bu bağlamda ele alındığında kişilerin girişimciliğe yönelik tutumlarının girişimcilik niyetleri üzerinde itici bir güç olduğunu söylemek mümkündür. Kişinin girişimciliğe yönelik tutumu ile girişimcilik niyeti arasında ilişki olduğu varsayımı dikkate alınarak dış ticaret girişimciliği bağlamında aşağıdaki hipotez öne sürülmektedir:

H₁: Dış ticaret girişimciliğine yönelik tutumun, dış ticaret girişimcilik niyeti üzerinde etkisi vardır.

2.2. Sübjektif Norm ve Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti

Girişimcilik niyetini açıklamada kullanılan bir diğer değişken ise sübjektif normdur²³ Ajzen'e (1991) göre sübjektif norm, bir davranışı gerçekleştirme ya da gerçekleştirilmeme bireyin; aile, arkadaş, akran, akraba ve meslektaş gibi önem verilen kişilere yönelik algıladığı sosyal baskıyı ifade etmekte ve bireyler açısından önemli görülen bu kişiler tarafından algılanan beklentilerini ortaya koymaktadır.

Literatür incelendiğinde, sübjektif normun girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin tartışmalı olduğu, diğer bir deyişle sübjektif normun girişimcilik niyeti üzerinde etkisinin olduğunu ortaya koyan çalışmalar var olduğu gibi etkisine rastlanamayan çalışmaların varlığına da rastlamak mümkündür. Bahadır ve Çakmak (2018), Kadir ve diğerleri (2012), Kautonen ve diğerleri (2009), Kolvereid (1996), Kolvereid ve Isaksen, (2006) Moriano ve diğerleri (2011) Tkachev ve Kolvereid (1999), Van Gelderen ve diğerleri (2008) ve Yeşilay ve Yavaş, 2017 tarafından yapılan çalışmaların sonuçları sübjektif normun girişimcilik niyeti üzerinde istatistiki açıdan anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer taraftan Autio ve diğerleri (2001), Bahadır ve Çakmak (2018), Bozkurt (2014), Ekici ve Turan (2017), Fini ve diğerleri (2009), Kalkan (2011), Krueger ve diğerleri (2000), Liñán ve diğerleri (2011), Liñán ve Santos (2007) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları ise sübjektif normun girişimcilik niyeti üzerinde istatistiki açıdan anlamlı bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

Daha önce gerçekleştirilen çalışmalarda sübjektif normun girişimcilik niyeti üzerindeki etkisine yönelik farklı sonuçlar elde edilmiş olsa da bireyin yaşamında önemli bir etkiye sahip olan aile, arkadaş, akran, akraba ve meslektaş gibi sübjektif norm kaynaklarının düşünceleri, bireyi dış ticaret girişimciliği konusunda istekli hale getirebilir ve dış ticaret girişimcilik niyetinin oluşmasına katkıda bulunabilir. Bu bağlamda, bu araştırmada PDT'den hareketle dış ticaret girişimciliğine yönelik aşağıdaki hipotez öne sürülmektedir:

H₂: Dış ticaret girişimciliğine ilişkin sübjektif normun, dış ticaret girişimcilik niyeti üzerinde etkisi vardır.

²²“Davranışa yönelik tutumu” ifade etmektedir.

²³ “Sosyal normu” ifade etmektedir.

2.3. Algılanan Davranışsal Kontrol ve Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti

Ajzen'e (1991) göre, algılanan davranışsal kontrol, bir davranışı yerine getirmede algılanan kolaylık veya zorluktur. Algılanan davranışsal kontrol girişimcilik niyeti açısından ele alındığında ise yeni bir girişim ortaya çıkarmanın kolaylığı veya zorluğunun algılanma düzeyini ifade etmektedir (Mei ve diğ., 2016) Algılanan davranışsal kontrol, fiili olarak girişimi gerçekleştirmede kişinin algıladığı yapılabirlik ve kontrol duygusunu içeren bir unsurdur (Ekici, 2016). Algılanan davranışsal kontrol, imkan ve kaynakların yüksek olduğu ve kişinin karşılaştığı engellerin düşük olduğu durumlarda artış gösterme eğiliminde olacaktır (Bozkurt, 2014).

Algılanan davranışsal kontrol, sübjektif norm ve tutum ile karşılaştırıldığında girişimcilik niyetinin en güçlü açıklayıcısıdır (Koe ve diğ., 2012; Krueger ve diğ., 2000). Autio ve diğerleri (2001), Bahadır ve Çakmak (2018), Bozkurt (2014), Ekici ve Turan (2017), Fini ve diğerleri (2009), Kadir ve diğerleri (2012), Kalkan (2011), Moriano ve diğerleri (2011), Shook ve Bratianu (2010), Solesvik ve diğerleri (2012), Souitaris ve diğerleri (2007), Wilson ve diğerleri (2007), Yeşilay ve Yavaş (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmaların sonuçları girişimcilik niyetinin oluşmasında algılanan davranışsal kontrolün etkisini kanıtlar niteliktedir. Söz konusu çalışmalardan hareketle dış ticaret girişimciliği bağlamında aşağıdaki hipotez öne sürülmektedir:

H₃: Dış ticaret girişimciliğine ilişkin algılanan davranışsal kontrolün, dış ticaret girişimcilik niyeti üzerinde etkisi vardır.

3.Yöntem

3.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı uluslararası ticaret bölümünde öğrenim gören öğrencilerin dış ticaret girişimciliğine yönelik niyetlerini Planlı Davranış Teorisi açısından incelemektir. Bu bağlamda incelendiğinde, dış ticaret girişimcilik niyetini etkileyen ve planlı davranış teorisi açısından incelenecek olan sübjektif norm, tutum ve algılanan davranışsal kontrol değişkenlerinin dış ticaret girişimcilik niyeti üzerindeki görece etkilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

3.2.Ölçme Aracı ve Araştırmanın Modeli

Soru formunda (ankette) yer alan tüm değişkenler 5 noktalı Likert ölçeği kullanılarak ölçülmüştür (1: Hiç katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Ne katılıyorum ne de katılmıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen katılıyorum). Ölçeğe ait maddeler geçmiş çalışmalarda kullanılan; geçerli ve güvenilir ölçümler sağlanmış çalışmalardan adapte edilmiştir. Bu bağlamda PDT teorisi çerçevesinde ele alınan dört değişkene ait ölçekler²⁴ Liñan ve Chen'in (2009) çalışmasından yararlanılarak Ekici (2016) ve Bahadır ve Çakmak (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmalara dayanılarak kullanılmıştır. Bu dört değişken incelendiğinde;

- Tutum, 5 ifade ile
- Sübjektif norm, 4 ifade ile
- Algılanan davranışsal kontrol, 5 ifade ile
- Dış ticaret girişimcilik niyeti, 6 ifade ile

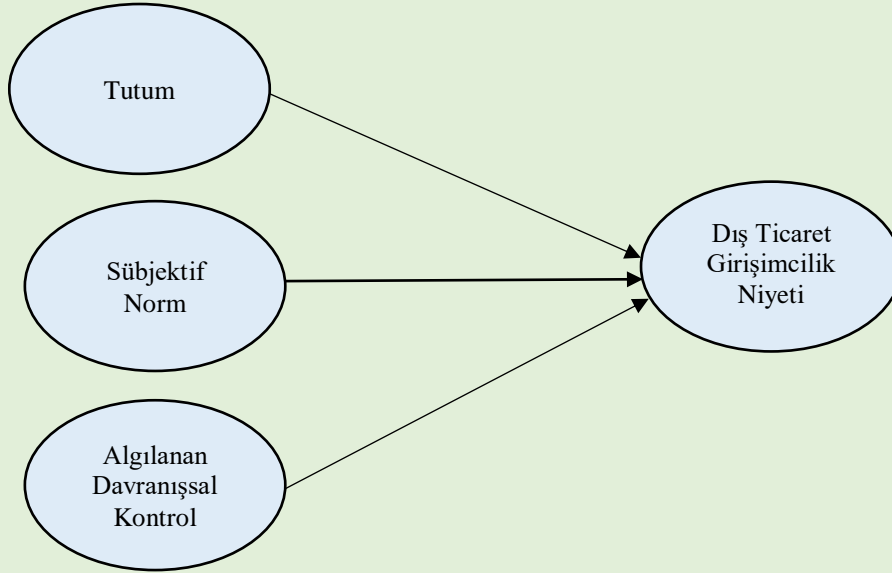
ölçülmüştür.

Dış ticaret girişimcilik kavramı literatürde yer alan yeni bir kavram olduğundan, söz konusu kavramı ölçmek amacıyla daha önce PDT çalışmalarında kullanılan girişimcilik ölçeklerinden yararlanılarak adapte edilmiştir. Araştırmada Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti, Planlı Davranış Teorisi açısından incelendiğinden yapısal bir model test edilmiş ve AMOS 20 paket programından yararlanılmıştır.

Davis ve diğerleri (2009) ve Edward ve diğerlerinin (2012) önerileri doğrultusunda, nihai çalışmaya geçilmeden önce ölçeğin yüzeysel geçerliliğinin değerlendirilmesi amacıyla iki akademisyen

²⁴ Araştırmada kullanılan ölçekler Ek 2'de yer almaktadır.

ve iki uzmanla görüşülmüştür. Sonrasında ise soruların anlaşılabilirliğini kontrol etmek amacıyla potansiyel dış ticaret girişimcisi olarak ele alınan 20 uluslararası ticaret bölümü öğrencisi ile pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Yapılan ön test sonucunda elde edilen geri dönüşler neticesinde soruların anlaşılabilirliğini artırabilmek ya da diğer bir deyişle daha açık bir şekilde anlaşılabilmesini sağlamak amacıyla küçük bazı değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Araştırma bağlamında ele alınan ve Planlı Davranış Teorisi'ne temel oluşturan tutum, sübjektif norm, algılanan davranışsal kontrol ve dış ticaret girişimcilik niyeti değişkenlerin ölçümünde kullanılan ifadeler izleyen kısımda sunulmuştur. Araştırmanın modeli ise Şekil 1.2'de yer almaktadır.

Şekil 1.2. Kavramsal Model

3.2. Veri Toplama ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini bir vakıf üniversitesinde lisans seviyesinde öğrenim görmekte olan uluslararası ticaret bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi benimsenerek 200 öğrenciden toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yüz yüze anket tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmada nicel bir araştırma deseni kullanılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin cevaplama amacıyla 200 yüz anket dağıtılmıştır. Dağıtılan anketlerden 184'ü geri dönmüş ve bu oran % 92'lik bir cevap oranına karşılık gelmektedir. 200 katılımcıdan 16'sı, dağıtılan anketleri eksik veya hatalı cevapladığından bu cevaplar analize dahil edilmemiş ve 184 anket ile analiz gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan ve potansiyel dış ticaret girişimcisi olarak ele alınan uluslararası ticaret bölümü öğrencilerinin demografik özellikleri şu şekildedir. Öğrencilerin %53,2'si erkek, 46,8'i kadındır ve yaş ortalamaları yaklaşık 20,5'tir. Öğrencilerin sınıf dağılımları incelendiğinde, yaklaşık % 23'ü 1. Sınıf, yaklaşık % 25'i 2. sınıf, 28,5'i 3. sınıf ve % 23,5'i 4. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin not ortalamalarına ait dağılım ise % 23,1'nin 2,00 ve altında, %23,7'sinin 2,01-2,50 arasında, %19,9'unun 2,51-3,00 arasında, %19,9'unun 3,01-3,50 arasında ve % 6,4'nün ise 3,51-4,00 arasında not ortalamasına sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

3.3. Analiz ve Sonuçlar

Bu b3l3mde Anderson ve Gerbing (1998) tarafından 3nerilen iki aŐamalı yaklaŐım benimsenmiŐtir. Araştırmanın modelinde yer alan 20 madde ve 4 fakt3rl3 kovaryans yapı 3l3m modeli, yapı geçerliği ve g3venirliği açısından incelenmiŐ ve daha sonra araştırmanın hipotezleri yapısal model ile test edilmiştir.

3.4. 3l3m Modeli

Araştırmada 3l3m modelinin yapı geçerliliğini test etmek için, yapıların yakınsak/benzeşim (convergent validity) geçerliliği ve ayırım (discriminant validity) geçerliliği analiz edilmiştir.

Yapısal modelin testine geçmeden 3nce, 3l3m modeli uyum indeksleri, regresyon ağırlıkları ve modifikasyon indeksleri (MI) açısından değerlendirilmiştir. B3ylece, 3l3m modelinin DFA (Doğrulayıcı Fakt3r Analizi) sonucu elde edilen uyum indeksleri $\chi^2/df=2,993$; GFI=,786; AGFI=,726; TLI=,864; CFI=,882; RMSEA=,104't3r. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde modelin iyileŐtirilmeye ihtiyaç duyduğu g3r3nmektedir. Bu amaçla modelin Modifikasyon İndeksleri (MI) deĐerlendirilmiŐ ve Dış Ticaret Girişimcilik Niyetini ifade eden “DTN1. Dış ticaret girişimcisi olmak için her Şeyi yapmaya hazırım.” deĐiŐkeni ile “DTN2. Temel kariyer hedefim dış ticaret girişimcisi olmaktır.” g3zlenen deĐiŐkenine ait hata değerinin y3ksek d3zeyde kovaryans değerine sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, Tutum” deĐiŐkenini oluşturan fakt3rlere ait modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda “T5. Karşıma çıkacak olan iş fırsatları arasında en çok dış ticaret girişimcisi olmayı tercih ederdim.” g3zlenen deĐiŐkenine ait hata değerinin diğer deĐiŐkenlerle y3ksek d3zeyde kovaryans değerine sahip olduğu g3r3lm3Őt3r. Algılanan Davranışsal Kontrol deĐiŐkenini oluşturan fakt3rlere ait modifikasyon indekslerinin incelenmesi sonucunda da “ADK5. EĞer yeni bir iş kurmayı deneseydim b3y3k olasılıkla başarılı olurum.” g3zlenen deĐiŐkenine ait hata değerinin de diğer deĐiŐkenlerle y3ksek d3zeyde kovaryans değerine sahip olduğu g3r3lm3Őt3r. Bu nedenle bu iki değişken analizden çıkartılarak Yapısal EŞitlik Modeli'nin sınanması uygun g3r3lm3Őt3r. S3z konusu iki ifade analizden çıkarıldıktan sonra modelin uyum indeksleri, Tablo 1.1'de sunulmuştur. Tablo 1.1'de sunulan 3l3m modeli uyum indeksleri kabul edilebilir d3zeydedir ve bu da modelin verilere uygunluğunu g3stermektedir (Doll ve diğ., 1994; Mishra ve Datta, 2011).

Tablo 1.1. Ölçüm Modeline Ait Sonuçlar

YAPILAR	AVE	CR	α	Yükler (λ)
Tutum	,696	,901	,834	
T1. Benim için dış ticaret girişimcisi olmanın avantajları dezavantajlarından fazladır.				,754
T2. Dış ticaret girişimcisi olarak kariyer yapmak bana cazip gelmektedir.				,815
T3. Uygun fırsatları yakaladığımda ve gerekli kaynaklara sahip olduğumda kendi işimi kurmak isterim.				,871
T4. Dış ticaret girişimcisi olmak beni mutlu ederdi.				,891
Sübjektif Norm	,507	,803	,712	
SN1. Ailem, kendi işimi kurma konusunda beni desteklemektedir.				,786
SN2. Yakın arkadaşlarım kendi işimi kurmama karar verirsem beni destekler.				,776
SN3. Akrabalarım kendi işimi kurmamda bana destek olur.				,642
SN4. Sınıfımdaki/bölümümdeki arkadaşlarım beni kendi işimi kurma konusunda destekler.				,630
Algılanan Davranışsal Kontrol	,649	,879	,806	
ADK1. Bir işi kurmak ve onu çalıştırmak benim için kolaydır.				,654
ADK2. Kendi işimi kurma konusunda gerekli hazırlıklara (donanıma) sahibim.				,887
ADK3. Yeni bir iş kurmada uygulamaya dair gerekli bilgilere sahibim.				,903
ADK4. Bir iş fikrini girişimcilik projesine dönüştürebilecek bilgi ve beceriye sahibim.				,752
Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti	,720	,938	,849	
DTN1. Dış ticaret girişimcisi olmak için her şeyi yapmaya hazırım.				,725
DTN2. Temel kariyer hedefim dış ticaret girişimcisi olmaktır.				,699
DTN3. Kendi işimi kurmak ve işletmek için elimden gelen her şeyi yapacağım.				,852
DTN4. Gelecekte kendi işimi kurma konusunda kararlıyım.				,911
DTN5. Bir işletme kurmayı ciddi şekilde düşünüyorum.				,943
DTN6. Bir gün kendi işimi kurmaya gerçekten niyetliyim.				,928
χ^2/df : 279,055/128 = 2,180 CFI: 0,94 GFI: 0,86 AGFI: 0,82 TLI: 0,92 RMSEA: 0,08				

CR (Composite Reliability) = $(\sum \lambda)^2 / [(\sum \lambda)^2 + \sum e]$; AVE = (Average Variance Extracted): $\sum \lambda^2 / [\sum \lambda^2 + \sum e]$; $e = 1 - \lambda^2$;
 α = Cronbach's alpha; df = Degrees of freedom; GFI = Goodness of Fit Index; CFI = Comparative Fit Index;
 AGFI = Adjusted Goodness of Fit Index; TLI = Tucker-Lewis Index; RMSEA = Root Mean Square Error of Approximation

Ölçeklerin yapı geçerliği, yapıların yakınsak/benzeşim (convergent validity) geçerliliği ve ayırım (discriminant validity) geçerliliği ile test edilmiştir. Yakınsak geçerliliği değerlendirmek için, her bir yapının faktör yükleri değerlendirilmiştir. Tüm yapıların faktör yükleri, yakınsak geçerliliğin kanıtlarını gösteren 0,50 ve önerilen değerin üzerinde bulunmuştur (Hair ve diğ., 2010:710). Ayrıca, tüm yapılar için çıkarılan ortalama varyans (AVE) değeri, kritik değer olan 0,50'nin üzerinde olduğundan yakınsak geçerliliğin sağlandığını ifade etmek mümkündür (Fornell ve Larcker, 1981). AVE değerlerinin önerilen değer olan 0,50'nin üzerinde olması aynı zamanda içsel tutarlılığın sağlandığının da bir göstergesidir (Berthon ve diğ., 2005; Fornell ve Larcker, 1981).

Diğer taraftan yakınsak (benzeşim) geçerliliğini sağlamak amacıyla her bir ifadenin ait olduğu faktör ya da yapı ile olan ilişkisini belirleyebilmek için CR ve AVE aracılığıyla da test edilmiştir. Hair ve diğ. (2010) yakınsak geçerlilik için AVE değerinin 0,5'ten büyük olmasını (AVE>0,5) ve CR değerinin de AVE'den büyük olması (CR>AVE) gerektiğini vurgulamışlardır. Bu yapılar incelendiğinde, her bir yapı için CR değerlerin AVE değerlerinden büyük olduğu, AVE değerlerinin de 0,5'ten büyük olduğu sonucunun ortaya çıktığı görülmektedir. Buradan hareketle, yapılar için yakınsak geçerliliğin sağlandığını ifade etmek mümkündür.

Yapılara ait korelasyonlar Tablo 1.2'de gösterilmektedir. Bu tabloya göre en yüksek yapı korelasyonu 0,62, önerilen değerin 0,85 altındadır. Bu nedenle ölçüm modelinin ayırım geçerliliğini sağladığını ifade etmek mümkündür (Kline, 1998:60). Ayrıca, her yapının çıkarılan ortalama varyansının (AVE), her bir yapının söz konusu olan diğer yapılarla olan korelasyonlarının karesinden daha büyük olması ayırt edici geçerliliğin bir göstergesidir (Fornell ve Larcker, 1981). Tablo 1.1 ve 1.2'de ki değerler dikkate alındığında, ayırım geçerliliğinin sağlandığı görülmektedir.

Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek için Cronbach alfa (α) ve bileşik güvenilirlik (CR) istatistikleri kullanılmıştır. Güvenilirlik değerleri Tablo 1.1'de gösterilmektedir. Yapıların her biri için α ve CR değerleri, tüm ölçeklerin güvenilir olduğunu gösteren ve kritik değer olan 0,70 (Hair ve diğ., 2010:710) seviyesinin üzerindedir.

Tablo 1.2. Yapılar Arası Korelasyonlar ve Korelasyonların Kareleri

Yapılar	(1)	(2)	(3)	(4)
1. Tutum	1,00			
2. Sübjektif Norm	,632*** (.399*)	1,00		
3. Algılanan Davranışsal Kontrol	,427*** (.182*)	,318*** (.101*)	1,00	
4. Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti	,621*** (.385*)	,512*** (.262*)	,523*** (.273*)	1,00

* İki yapı arasındaki korelasyonun karesini göstermektedir.

***p<0,001

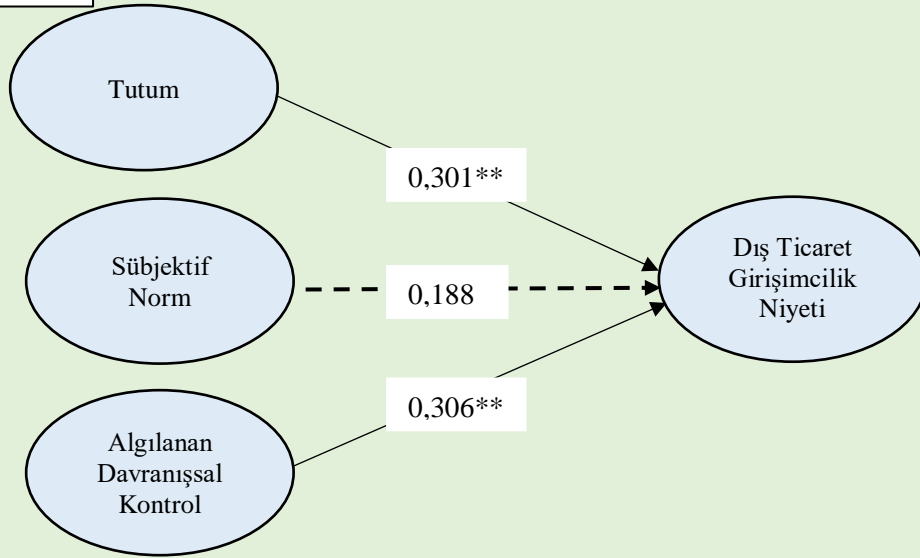
3.5.Yapısal Eşitlik Modeli ve Hipotez Testleri

Ölçüm modeli yapı geçerliliği ve güvenilirlik açısından doğrulandıktan sonra, önerilen hipotezler maksimum-olabilirlik tahmini (Maksimum-Likelihood Estimation) kullanılarak yapısal eşitlik modeli²⁵ ile test edilmiştir. Tablo 1.3 incelendiğinde modelin uyum iyiliği istatistiklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir.

Modele ait standartlaştırılmış tahminler (regresyon ağırlıkları) Şekil 1.2'de yer sunulmuştur. Buna göre; araştırmada yer alan H_1 hipotezi, tutumun dış ticaret girişimcilik niyeti üzerinde etkisi olduğunu ileri sürmektedir. Yapısal model, tutumun dış ticaret girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin istatistiki açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir ($\beta=0,301$, $p=0,001$). H_2 hipotezi ise sübjektif normun dış ticaret girişimcilik niyeti üzerinde etkisi olduğunu ileri sürmektedir. Yapısal model incelendiğinde sübjektif normun dış ticaret girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin istatistiki açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir ($\beta=0,188$, $p\geq 0,05$). Sonuncu hipotez olan H_3 hipotezi, algılanan davranışsal kontrolün dış ticaret girişimcilik niyeti üzerinde istatistiki açıdan anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ileri sürmektedir. Sonuçlar algılanan davranışsal kontrolün dış ticaret girişimcilik niyeti üzerinde etkisinin istatistiki açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir ($\beta=0,306$, $p=0,001$).

Dolayısıyla hipotezlere ait sonuçlar incelendiğinde H_1 ve H_3 hipotezleri kabul edilmiş, H_2 hipotezi ise reddedilmiştir. Hipotezlere ait sonuçlar ayrıca Tablo 1.3'te sunulmuştur.

²⁵ Yapısal Eşitlik Modeli Diyagramı, Ek 1'de yer almaktadır.

** $p < 0,001$

Şekil 1.3. Yapısal Eşitlik Modeline Ait Sonuçlar

Hipotezlere ait sonuçlar ayrıca Tablo 1.3'te yer almaktadır.

Tablo 1.3. Hipotez Testi Sonuçları

Hipotezler	Std. Reg. Ağırlıkları(β)	C.R.*	p	Hipotez Testi Sonuçları
Tutum \longrightarrow DT Girişimcilik Niyeti	,301	4,078	***	H ₁ Kabul
Sübjektif Norm \longrightarrow DT Girişimcilik Niyeti	,188	1,928	,504	H ₂ Red
Al. Dav. Kontrol \longrightarrow DT Girişimcilik Niyeti	,306	4,147	***	H ₃ Kabul

*C.R.: Critical Ratio

*** $p < 0,001$

Tablo 1.4'te yapısal eşitlik modeline ait uyum indeksleri ve R^2 değeri yer almaktadır. Tabloda yer alan araştırma modeline ait değerler, literatürde yaygın olarak yer alan model uyum indekslerinin tavsiye edilen (optimal) değerleri ile (Doll ve diğ., 1994; Mishra ve Datta, 2011) uyum göstermektedir.

Tablo 1.4. Yapısal Eşitlik Modeli Uyum İndeksleri

Yapısal Eşitlik Modeli	Uyum İndeksleri					
	χ^2/df	GFI	AGFI	TLI	CFI	RMSEA
	279,055/128 = 2,180	0,86	0,82	0,92	0,94	0,08
Tavsiye Edilen (Optimal) Değerler*	≤ 5	$\geq 0,8$	$\geq 0,8$	$\geq 0,9$	$\geq 0,9$	$\leq 0,08$
R^2 (Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti) = 0,49						

*Doll ve diğ., 1994; Mishra ve Datta, 2011

Tablo 1.4'te yer alan R^2 değeri incelendiğinde; Tutum ve Algılanan Davranışsal Kontrol tarafından Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti'nin varyansının 0,49 düzeyinde açıklandığı görülmektedir.

4. Tartışma Ve Sonuçlar

Bu araştırmada ile Planlı Davranış Teorisi bağlamında incelenen algılanan davranışsal kontrol, tutum ve sübjektif normun bireylerin dış ticaret girişimcilik niyetleri üzerinde etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırmanın sonuçları araştırma modelinin literatürde yaygın olarak değerlendirilen model uyum indekslerinin ($\chi^2/df: 279,055/128 = 2,180$; GFI:_{0,86}; AGFI: 0,₈₂; TLI: 0,92; CFI: _{0,94}; RMSEA: 0,₀₈) tavsiye edilen (optimal) değerler ile (Doll ve diğ., 1994; Mishra ve Datta, 2011) uyum sağladığı ve Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti'ni açıklamada Planlı Davranış Teorisi'nin kullanılabileceğini göstermektedir.

Araştırma bağlamında sınanan H₁ hipotezi, tutumun dış ticaret girişimcilik niyeti üzerinde etkisi olduğunu ileri sürmekte ve araştırmanın sonuçları tutumun dış ticaret girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin istatistiki açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir ($\beta=0,301$, $p=0,001$). Araştırmanın bulguları Bahadır ve akmak (2018), Bozkurt (2014), Ekici ve Turan (2017), Engle ve diğerleri (2010), Fini ve diğerleri (2009), Kalkan (2011), Kautonen ve diğerleri (2009), Koe (2012), Lińńn ve diğerleri (2011), Moriano ve diğerleri (2011), Schlaegel ve Koenig (2013) ve Van Gelderen (2008) tarafından yapılan çalışmanın bulgularının destekler niteliktedir.

Araştırma bağlamında ele alınan H₂ hipotezi ise sübjektif normun dış ticaret girişimcilik niyeti üzerinde etkisi olduğunu ileri sürmekte ve araştırmanın sonuçları sübjektif normun dış ticaret girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin istatistiki açıdan anlamlı olmadığını ortaya koymaktadır ($\beta=0,188$, $p\geq 0,05$). Bu sonuç Autio ve diğerleri (2001), Bahadır ve akmak (2018), Bozkurt (2014), Ekici ve Turan (2017), Fini ve diğerleri (2009), Kalkan (2011), Krueger ve diğerleri (2000), Lińńn ve diğerleri (2011) ve Lińńn ve Santos (2007) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın sonuncu hipotez olan H₃ hipotezi, algılanan davranışsal kontrolün dış ticaret girişimcilik niyeti üzerinde etkili bir değişken olduğunu ileri sürmekte ve sonuçlar algılanan davranışsal kontrolün dış ticaret girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin istatistiki açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir ($\beta=0,306$, $p=0,001$). Araştırmada elde edilen bu sonuç, Autio ve diğerleri (2001), Bahadır ve akmak (2018), Bozkurt (2014), Ekici ve Turan (2017), Fini ve diğerleri (2009), Kadir ve diğerleri (2012), Kalkan (2011), Moriano ve diğerleri (2011), Shook ve Bratianu (2010), Solesvik ve diğerleri (2012), Souitaris ve diğerleri (2007), Wilson ve diğerleri (2007) ve Yeşilay ve Yavaş (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca Koe ve diğerleri (2012) ve Krueger ve diğerleri (2000) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda olduğu gibi algılanan davranışsal kontrol, sübjektif norm ve tutum ile karşılaştırıldığında girişimcilik niyetinin en güçlü açıklayıcısı olarak ortaya çıkmıştır.

Dolayısıyla hipotezlere ait sonuçlar genel olarak ele alındığında H₁ ve H₃ hipotezleri kabul edilmiş, H₂ hipotezi ise reddedilmiştir.

5. Sınırlılıklar ve Gelecek çalışmalara neriler

Dış ticaret girişimciliği kavramı, literatürde ele alınan oldukça yeni bir kavramdır. Bu nedenle bu araştırmada *dış ticaret girişimcilik niyetini* ve dış ticaret girişimcilik niyetini açıklamada kullanılan *davranışsal tutum, sübjektif norm ve algılanan davranışsal kontrolü* lmek amacıyla, girişimcilik literatüründen hareketle, girişimcilik niyetinin ‘‘Planlı Davranış Teorisi’’ temelinde ele alındığı çalışmaların lceklerinden yararlanılmıştır. Dış ticaret girişimcilik niyetini ölçmek amacıyla literatürde halihazırda bir lcek olmadığı için girişimcilik niyeti lğine başvurulması araştırmanın bir diğer kısıtı olarak görülebilir.

Gelecek çalışmalarda, dış ticaret girişimcilik kavramının daha geniş bir Şekilde incelenmesi ve dış ticaret girişimcilik niyetini ölçmek amacıyla farklı lceklerin kullanılması araştırmacılar ve uygulayıcılar için fayda sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Abraham, C. ve Sheeran, P. (2003). "Acting on Intentions: The Role of Anticipated Regret". *British Journal of Social Psychology*. 42 (4).495-511.
- Ajzen, I. (1991). "The Theory of Planned Behaviour", *Organisational Behaviour and Human Decision Processes*. 50(2).179-211.
- Anderson, J. C. ve Gerbing, D. W. (1998). "Structural Equation Modeling in Practice: A Review and Recommended Two-Step Approach". *Psychological Bulletin*.103(3).411-423.
- Autio, E., Keeley, R. H., Klofsten, M., Parker, G. C. ve Hay, M. (2001). Entrepreneurial intent among students in Scandinavia and in the USA". *Enterprise and Innovation Management Studies*. 2(2).145-160.
- Bagozzi, R. P. ve Yi, Y. (1989). "The Degree of Intention Formation as a Moderator of the Attitude-Behavior Relationship". *Social Psychology Quarterly*. 52(4).266-279.
- Bahadır Ö. ve Çakmak, A. F. (2018). "Planlı Davranış Teorisi Çerçevesinde Girişimcilik Niyetini Etkileyen Faktörler". *BMIJ*. 6(1).166-192.
- Berthon, P., Ewing, M. ve Hah, L. L. (2005). Captivating Company: Dimensions of Attractiveness in Employer Branding." *International Journal of Advertising*. 24(2).151-172.
- Bird, B. (1988). "Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case for Intention", *Academic of Management Review*. 13(3).442-453.
- Bozkurt, Ö. Ç. (2014). "Planlanmış Davranış Teorisi Çerçevesinde Öğrencilerin Girişimci Olma Niyetlerinin İncelenmesi". *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*. 3(1).27-47.
- Cohen, J. ve Hanno, D. M. (1993). "An Analysis of Underlying Constructs Affecting the Choice of Accounting as a Major". *Issues in Accounting Education*. 8(2). 219-238.
- Çelik A., İnce, M. ve Bozyiğit S. (2014), "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma". *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 7(3).113-124.
- Davis, D.F., Golicic, S. L ve. Marquardt, A. (2009). "Measuring Brand Equity for Logistics Services". *The International Journal of Logistics Management*. 20(2).201-212.
- Doll, W. J., Xia, W. ve Torkzadeh, G. (1994). "A Confirmatory Factor Analysis of the End-User Computing Satisfaction Instrument". *MIS Quarterly*. 18(4).453-461.
- Edward, M., George, B. P. ve Sarkar, S. K. (2012). "The Impact of Switching Costs upon the Service Quality-Perceived Value-Customer Satisfaction Service Loyalty Chain: A Study in the Context of Cellular Services in India". *Services Marketing Quarterly*. 31(2). 151-173.
- Ekici, E. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimini Belirlemede Planlanmış Davranışlar Teorisi Ve Girişimcilik Eğitiminin Rolü. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Ve Organizasyon Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana.
- Ekici, E. ve Turan, M. (2017). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimi: Planlanmış Davranışlar Teorisi Ve Girişimcilik Eğitiminin Rolü. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 26(1). 201-215.
- Engle, R. L., Dimitriadi, N., Gavidia, J. V., Schlaegel, C., Delanoe, S., Alvarado, I., He, X., Buame, S. ve Wolff, B. (2010). "Entrepreneurial Intent: A Twelve-Country Evaluation of Ajzen's Model of Planned Behavior". *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*. 16(1).33-57.
- Ersoy, A. Y. ve Saygılı, M. (2017). "Dış Ticaret Girişim Farkındalığı Ve Dış Ticaret Girişimcilik Eğilimi Üzerine Bir Araştırma" 8. *Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*. 06-11 Eylül 2017. Köstence. Romanya.

Fini, R., Grimaldi, R., Marzocchi, G.L. ve Sobrero, M. (2009). "The Foundation of Entrepreneurial Intention". *Summer Conference on Copenhagen Business School*.

Fishbein, M. ve Ajzen, I. (1975). *Belief Attitude, Intention and Behavior. An Introduction to Theory and Research*. Reading, MA: AddisonWesley Publishing Company.

Fornell, C., ve Larcker, D. F. (1981). "Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Errors". *Journal of Marketing Research*. 18(1).39-50.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. New Jersey. Pearson Prentice Hall: Upper Saddle River,

Kadir, M. B. A., Salim M. ve Kamarudinc, H. (2012). "The Relationship between Educational Support and Entrepreneurial Intentions in Malaysian Higher Learning Institution". *Procedia - Social and Behavioral Sciences*.69.2164-2173.

Kalkan, A. (2011). "Kişisel Tutum, Öznel Norm Ve Algılanan Davranış Kontrolünün Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama". *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(14), 189-206.

Kautonen, T., Tornikoski, E.T. ve Kibler, E. (2009). "Entrepreneurial Intentions in The Third Age: The Impact of Perceived Age Norms". *Small Business Economics*. 37(2)219-234.

Kline, R. B. (1998). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. NJ: The Gilford Press.

Koe, W. L., Sa'ari, J. R., Majid, I.A. ve Ismail, K. (2012). "Determinants of Entrepreneurial Intention of Millennial Generation". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*.40.197-208.

Kolvereid, L. (1996). "Prediction of Employment Status Choice Intentions". *Entrepreneurship Theory and Practice*, 2(1).47-58.

Kolvereid, L. ve Isaksen, E. (2006). "New Business Start-Up and Subsequent Entry Into Self Employment". *Journal of Business Venturing*, 21(6), 866-885.

Krueger, N. F., Reilly, M. D. ve Carsrud, A. L. (2000). "Competing Models of Entrepreneurial Intentions". *Journal of Business Venturing*.15(5-6).411-432.

Küçük, E. (2011), "Planlanmış Davranış Teorisi Çerçevesinde Mali Müşavir (SMMM) Olma Niyetinin Altında Yatan Faktörlerin Analizi". *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 7 (14) 145-162.

Leroy, H., Maes, J., Meuleman, M., Sels, L. ve Debrulle, J. (2009). "Gender Effect on Entrepreneurial Intentions. A TPB Multi-Group Analysis at Factor and Indicator Level". *Conference paper, Academy of Management Annual Meeting*. 7-11 August 2009.Chicago (USA).

Liñán, F. (2004), "Intention-Based Models of Entrepreneurship Education". *Piccola Impresa/Small Business*. 3(1).11-35.

Liñán, F. ve Chen, Y. W. (2009). "Development and Cross-Cultural Application of a Specific Instrument to Measure Entrepreneurial Intentions". *Entrepreneurship Theory and Practice (ET&P) Baylor University*, 1042-2587.

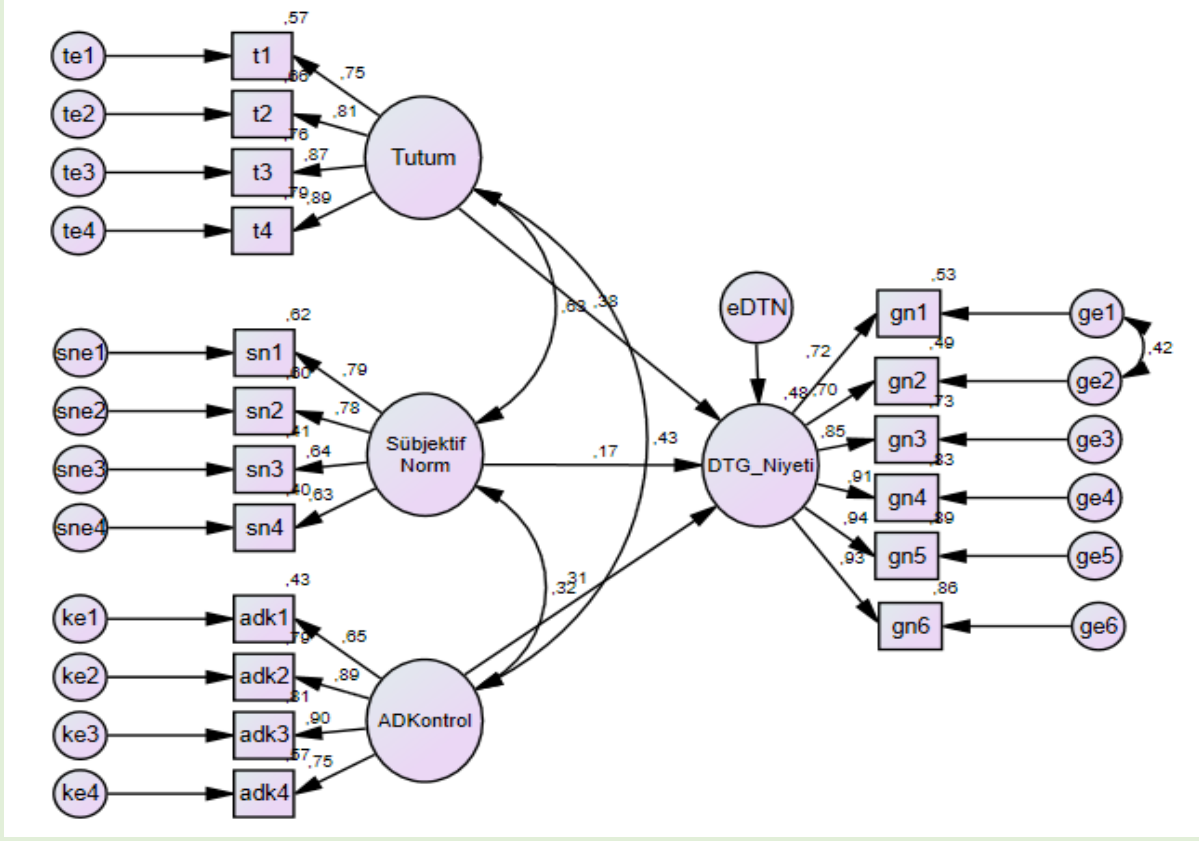
Liñán, F. ve Santos, F.J. (2007). "Does Social Capital Effect Entrepreneurial Intentions?". *International Atlantic Economic Research*. 13 (4).443-453.

Liñán, F., Rodriguz-Cohard, J.C. ve Rueda-Cantucho, J.M. (2011). "Factors Affecting Entrepreneurial Intention Levels: A Role of Education". *International Entrepreneurship Management Journal*. 7(2).195-218.

Liñán, F., Urbano, D. ve Guerrero, M. (2011). "Regional Variations in Entrepreneurial Cognitions: Start-up Intentions of University Students in Spain". *Entrepreneurship & Regional Development*. 23(3-4).187-215.

- Mei, H., Zhan, Z., Fong, P. S. W., Liang, T. ve Ma, Z. (2016). "Planned Behaviour of Tourism Students' Entrepreneurial Intentions in China". *Applied Economics*. 48(13).1240-1254.
- Mishra, P. ve Datta, B. (2011). "Perpetual Asset Management of Customer-Based Brand Equity-The PAM Evaluator". *Current Research Journal of Social Sciences*. 3(1).34-43.
- Moriano, J.A., Gorgievski, M., Laguna, M., Stephan, U. ve Zarafshani, K. (2011). "A Cross-Cultural Approach to Understanding Entrepreneurial Intention". *Journal of Career Development*. 39(2).162-185.
- Schlaegel, C. ve Koenig, M. (2013). "Determinants of Entrepreneurial Intent: a Meta-Analytic Test and Integration of Competing Models". *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38(2).291-332.
- Shapiro, A. (1982). "Social Dimensions of Entrepreneurship". In C.A. Kent et al. (Eds.) *The Encyclopedia of Entrepreneurship*, 72-89.
- Shook, C.L. ve Bratianu, C. (2010). "Entrepreneurial Intent in a Transactional Economy An Application of the Theory of Planned Behavior to Romanian Students". *International Entrepreneurship Management Journal*. 6(3).231-347.
- Solesvik, M. Z., Westhead, P., Kolvereid, L. ve Matlay, H. (2012). "Student Intentions to Become Self-Employed: The Ukrainian Context". *Journal of Small Business and Enterprise Development*. 19(3).441-460.
- Souitaris, V., Zerbinati, S. ve Al-Laham, A. (2007). "Do Entrepreneurship Programmes Raise Entrepreneurial Intention of Science and Engineering Students? The Effect of Learning, Inspiration and Resources". *Journal of Business Venturing*. 22(4).566-591.
- Thompson, E. R. (2009). "Individual Entrepreneurial Intent: Construct Clarification and Development of an Internationally Reliable Metric". *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3).669-694.
- Tkachev, A. ve Kolvereid, L. (1999). "Self-Employment Intentions among Russian Students". *Entrepreneurship and Regional Development*. 11(3).269-280.
- Van Gelderen, M., Brand, M., Van Praag, M., Bodewes, W., Poutsma, E. ve Van Gils, A. (2008). "Explaining Entrepreneurial Intentions by means of the Theory of Planned Behavior". *Career Development International*. 13(6).538-559.
- Wilson, F., Kickul, J. ve Marlino, D. (2007). "Gender, Entrepreneurial Self-Efficacy, and Entrepreneurial Career Intentions: Implications for Entrepreneurship Education". *Entrepreneurship Theory And Practice*. 31(3).387-406.
- Xiao, J.J. ve Wu, J. (2008). "Completing Debt Management Plans in Credit Counseling: an Application of the Theory of Planned Behavior". *Journal of Financial Counseling and Planning*. 19(2).29-45.
- Yeşilay, R. B. ve Yavaş, V. (2017). "Öğrencilerin Girişimcilik Niyetinin Planlanmış Davranış Teorisi Çerçevesinde İncelenmesi: Sivil Havacılık Alanında Öğrenim Gören Önlisans Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*. 6(1).145-172.
- Yüzüak A. (2010). Üniversitelerde Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerini Etkileyen Faktörler. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İ.İ.B.F. Örneği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale.

Ek 1: Yapısal Eşitlik Modeli Diyagramı

Ek 2:Araştırmanın Ölçekleri

1.Hiç Katılmıyorum	2.Katılmıyorum	3.Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum	4.Katılıyorum	5.Tamamen Katılıyorum	
Tutum					
Benim için dış ticaret girişimcisi olmanın avantajları dezavantajlarından fazladır.	1	2	3	4	5
Dış ticaret girişimcisi olarak kariyer yapmak bana cazip gelmektedir.	1	2	3	4	5
Uygun fırsatları yakaladığımda ve gerekli kaynaklara sahip olduğumda kendi işimi kurmak isterim.	1	2	3	4	5
Dış ticaret girişimcisi olmak beni mutlu ederdi.	1	2	3	4	5
Karşıma çıkacak olan iş fırsatları arasında en çok dış ticaret girişimcisi olmayı tercih ederdim.	1	2	3	4	5
Sübjektif Norm					
Ailem, kendi işimi kurma konusunda beni desteklemektedir.	1	2	3	4	5
Yakın arkadaşlarım kendi işimi kurmama karar verirsem beni destekler.	1	2	3	4	5
Akrabalarım kendi işimi kurmamda bana destek olur.	1	2	3	4	5
Sınıfımdaki/bölümümdeki arkadaşlarım beni kendi işimi kurma konusunda destekler.	1	2	3	4	5
Algılanan Davranışsal Kolaylık					
Bir işi kurmak ve onu çalıştırmak benim için kolaydır.	1	2	3	4	5
Kendi işimi kurma konusunda gerekli hazırlıklara (donanıma) sahibim.	1	2	3	4	5
Yeni bir iş kurmada uygulamaya dair gerekli bilgilere sahibim.	1	2	3	4	5
Bir iş fikrini girişimcilik projesine dönüştürebilecek bilgi ve beceriye sahibim.	1	2	3	4	5
Eğer yeni bir iş kurmayı deneseydim büyük olasılıkla başarılı olurum.	1	2	3	4	5
Dış Ticaret Girişimcilik Niyeti					
Dış ticaret girişimcisi olmak için her şeyi yapmaya hazırım.	1	2	3	4	5
Temel kariyer hedefim girişimci olmaktır.	1	2	3	4	5
Kendi işimi kurmak ve işletmek için elimden gelen her şeyi yapacağım.	1	2	3	4	5
Gelecekte kendi işimi kurma konusunda kararlıyım.	1	2	3	4	5
Bir işletme kurmayı ciddi şekilde düşünüyorum.	1	2	3	4	5
Bir gün kendi işimi kurmaya gerçekten niyetliyim.	1	2	3	4	5